

نامه به شورای نگهبان

عباس سلیمی نمین، مدیر دفتر مطالعات و تدوین تاریخ ایران در نامه‌ای به آیت‌الله جنتی، دبیر شورای نگهبان در خصوص یکی از منتخبان مجلس دوازدهم مطالبی را مطرح کرده است. در بخشی از این نامه آمده است: «همان‌گونه که مستحضرید برخی افراد سیاسی بر مسئله به منظور انحراف اذهان از آنچه از افکار عمومی پنهان می‌دارند، دائم به جنجال آفرینی می‌پردازند. یکی از این جماعت کسی است که ماجرای طولانی با آن شورا داشته است. اجمالاً آن که وی به دلیل مسائل گوناگونش در مجلس نهم، در جریان ثبت‌نام برای مجلس دهم درصلاحت می‌شود (سال ۱۳۹۴). با وجود این برای انتخابات میان‌دوره‌ای ثبت‌نام می‌کند و هدف خود را از این کار نه ورود به مجلس، بلکه حفظ آبروی خویش اعلام می‌دارد و در این زمینه تعهد می‌دهد.» وی در ادامه افزوده است: «در صورت بر ملا شدن لغزش‌ها، شورای محترم نگهبان به‌عنوان نهادی مهم و تعیین‌کننده چه توجیهی برای برخی تأیید صلاحیت‌ها خواهد داشت؟» در پایان نامه نیز آمده است: «از حضرت عالی به عنوان شخصیتی قاطع انتظار می‌رود دستور بررسی مجدد چنین مسئله‌ای را صادر فرمایید تا خدای ناکرده اطلاع جامعه قبل از اقدام قانونی، موجب خسارت سنگین نشود.»

ثبت نام الکترونیکی انجام نمی‌گیرد

در پی سقوط هلیکوپتر و لزوم برگزاری انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری دوره چهاردهم، وزارت کشور که سال گذشته و در جریان انتخابات مجلس شورای اسلامی با موافقت شورای نگهبان از شیوه ثبت‌نام الکترونیکی برای جلوگیری از تراکم داوطلبان و کاهش هزینه‌های بررسی و درصلاحت استفاده کرده بود، بار دیگر این شیوه را برای انتخابات ریاست جمهوری پیشنهاد کرد. با این حال به‌رغم تمایل و اصرار وزارت کشور بر ثبت‌نام الکترونیکی از نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری، به نظر می‌رسد براساس توافق میان شورای نگهبان و وزارت کشور قرار است ثبت‌نام از داوطلبان کاندیداتوری در انتخابات ریاست جمهوری به شیوه گذشته و از طریق ثبت‌نام حضوری انجام شود.

فراکسیون اقلیت چند نفر است؟

عبدالکریم حسین زاده، نمایندگان مجلس دوازدهم در گفت‌وگو با ایلنا از سفر کمی بودن نمایندگان غیراصولگرا خبر داده و گفته است: «بالای ۱۰۰ نفر اصلاح‌طلب و اعتدالی که خیلی از آنها شناسنامه‌دار هستند وارد مجلس شدند و اتفاقاً ترکیب مجلس دوازدهم نسبت به ادوار یازدهم و نهم بسیار متعادل تر است.» اعلام این رقم، انتظار تشکیل فراکسیون میانه‌رو قوی و اثرگذار را برای مجلس ایجاد می‌کند و طبیعتاً اگر این ارقام دقت لازم را نداشته باشد، این نقد بر اینگونه اظهارنظرها وارد است که ارائه این اعداد و ارقام خوشبینانه برای فراکسیون اقلیت مجلس هم آثار مخربی دارد و سبب انسجام طرف مقابل می‌شود و کارایی این فراکسیون را کاهش می‌دهد. این نقد از آنجا مهم می‌شود که طی همین یک ماه از فراکسیون ۷۰ نفری میانه‌روها تا جمعیت ۱۱۳ نفری آنها در سخنان معهود گزینه‌های غیراصولگرای مجلس به میان آمده است. تجربه مشابه این اتفاق هم اعلام ارقام تخیلی برای فراکسیون امید بود که باعث شد آقای عارف کاندیدای ریاست مجلس دهم شود و با لاریجانی و... به چالش بخورند و میوه آن رای‌پاداری‌های بی‌چینند.

در این مدت داشته است. رشد کم‌اعتمادی به قوه قضائیه نیز قابل توجه بوده است. در حالی که در پیمایش سال ۱۳۹۲ این رقم ۱۹/۹ درصد بوده، در پیمایش سال ۱۴۰۲ با رشد ۳۲/۱ درصدی به مجموع ۵۳ درصد (۲۶/۳ درصد کم و ۲۷/۳ درصد خیلی کم) رسیده است.

بالاترین اعتماد به ارتش

در بین سه نهاد نظامی (نیروی انتظامی و پلیس، ارتش و سپاه) که در سال ۱۴۰۲ مورد ارزیابی قرار گرفته است، بیشترین اعتماد از آن ارتش است. ۲۹/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان زیاد و ۱۳/۳ درصد به میزان خیلی زیاد (مجموع ۵۲/۴ درصد) به ارتش اعتماد دارند. پس از ارتش، سپاه در جایگاه بعدی قرار دارد و ۳۲/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان زیاد و ۱۲/۲ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان خیلی زیاد (مجموع ۴۴ درصد) به سپاه اعتماد دارند. نیروی انتظامی و پلیس نیز در جایگاه بعدی قرار دارند؛ ۳۴/۹ درصد به میزان زیاد و ۱۰/۹ درصد به میزان خیلی زیاد (مجموع ۴۵/۸ درصد) به این نهاد نظامی اعتماد دارند.

اما بیشترین کم‌اعتمادی به این نهادها نظامی از آن سپاه است. ۲۳/۶ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان خیلی کم و ۱۷ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان کم به این نهاد نظامی اعتماد دارند (مجموع ۴۰/۶ درصد). پس از آن نیروی انتظامی در جایگاه دوم قرار دارد؛ ۱۹/۶ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان خیلی کم و ۱۷/۵ درصد به میزان کم (مجموع ۳۷/۱ درصد) به این نهاد اعتماد دارند. کم‌اعتمادی به ارتش در جایگاه آخر قرار دارد و ۱۶/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان خیلی کم و ۱۶/۲ درصد به میزان کم (مجموع ۳۲/۷ درصد) به این نهاد کم‌اعتماد هستند.

کم‌اعتمادی محسوس به سیاستمداران

اعتماد عمومی مردم به اساتید دانشگاه و معلمان، روحانیون، سیاستمداران، قضات و کلا و پزشکان نیز قابل توجه است. در بین این گروه بیشترین اعتماد به پزشکان و سپس اساتید دانشگاه و معلمان است. قضات و کلا در جایگاه بعدی قرار دارند و روحانیون و سیاستمداران در رده آخر هستند. ۵۰/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان ۴۰/۷ درصد زیاد و ۹/۸ درصد خیلی زیاد) به پزشکان اعتماد بالایی دارند. ۵۰/۲ درصد از پاسخ‌دهندگان نیز به اساتید دانشگاه و معلمان اعتماد زیاد (۳۸/۹ درصد) و خیلی زیاد (۱۱/۳ درصد) دارند. اعتماد زیاد و خیلی زیاد به قضات ۲۸/۵ درصد است (۲۳/۹ درصد زیاد و ۴/۶ درصد خیلی زیاد). حال آنکه این اعتماد به کلا ۲۵/۲ درصد برآورد شده است (۲۱/۶ درصد زیاد و ۳/۶ درصد خیلی زیاد)، روحانیون ۲۵ درصد (۲۰ درصد زیاد و ۵ درصد خیلی زیاد) و سیاستمداران با ۱۳/۷ درصد (۱۱/۶ درصد زیاد و ۲/۱ درصد خیلی زیاد) در جایگاه بعدی قرار دارند.

بیشترین کم‌اعتمادی در بین پاسخ‌دهندگان از آن سیاستمداران و سپس روحانیون است. ۶۹/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتماد کم (۳۲/۵ درصد) و خیلی کم (۳۷/۳ درصد) به سیاستمداران دارند. ۵۶/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتماد کم (۳۲/۲ درصد) و خیلی کم (۳۳/۳ درصد) به روحانیون دارند. کم‌اعتمادی به کلا نیز ۵۱/۴ درصد (۲۸/۴ درصد کم و ۲۳ درصد خیلی کم) و به قضات ۴۹/۶ درصد (کم ۲۶/۲ درصد و خیلی کم ۲۳/۴ درصد) است. کمترین کم‌اعتمادی از آن پزشکان و اساتید دانشگاه و معلمان است. اعتماد کم (۱۸/۲ درصد) و خیلی کم (۱۰/۳ درصد) به اساتید دانشگاه ۲۸/۵ درصد و اعتماد کم (۱۵/۲ درصد) و خیلی کم (۱۱/۲ درصد) به پزشکان در مجموع ۲۶/۵ درصد است.

سلبریتی‌ها در قهر

در بین کسبه و بازاریان و سلبریتی‌ها بیشترین اعتماد از آن کسبه و بازاریان است. اعتماد پاسخ‌دهندگان به این قشر ۱۹/۹ درصد زیاد، ۳/۷ درصد خیلی زیاد (مجموع ۲۳/۶ درصد) است. حال آنکه اعتماد پاسخ‌دهندگان به سلبریتی‌ها ۱۴/۴ درصد زیاد و ۳ درصد خیلی زیاد (مجموع ۱۷/۴ درصد) است. کم‌اعتمادی در بین سلبریتی‌ها نیز قابل توجه است؛ ۲۸ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتماد خیلی کم و ۲۸/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتماد کم (مجموع ۶۶/۸ درصد) به این قشر دارند. در بین کسبه و بازاریان این ارقام (۱۷/۵ درصد خیلی کم و ۳۰/۴ درصد کم و مجموع ۴۷/۹ درصد) است. براساس آمار به‌دست آمده از این پرسش، کمترین اعتماد (کم و خیلی کم) پاسخ‌دهندگان به سیاسیون، سپس سلبریتی‌ها و سپس مجلس است و بیشترین اعتماد زیاد و خیلی زیاد) به پزشکان، اساتید دانشگاه و معلمان و سپس قوه قضائیه است.

سنجش اعتماد مردم به همدیگر

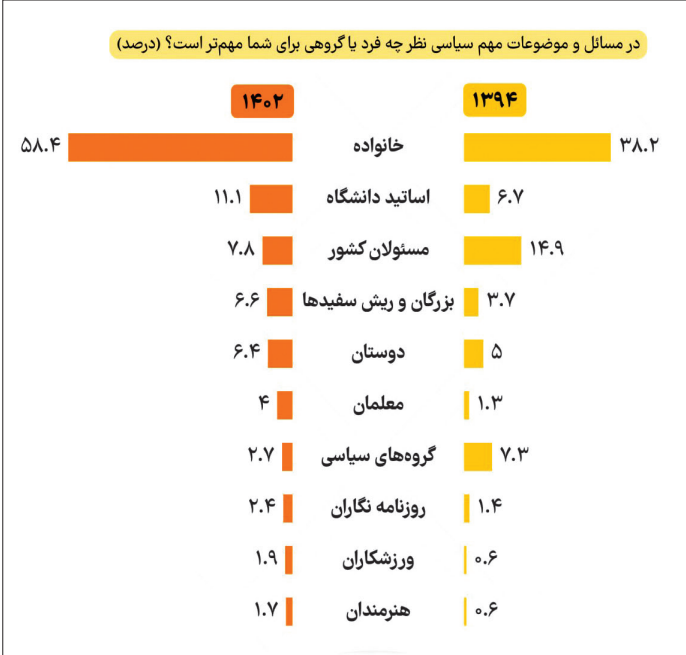
در بخش دیگری از پیمایش از شرکت‌کننده‌ها پرسیده شد که «به نظر شما مردم چقدر به هم اعتماد دارند؟» در پیمایش دوم که در سال ۱۳۸۲ انجام شده ۲۸/۸ درصد از شرکت‌کنندگان معتقد بودند که مردم کم به همدیگر اعتماد دارند. ۵۶/۹ درصد معتقد بودند مردم تا حدودی و ۱۴/۳ درصد زیاد به همدیگر اعتماد دارند. این سوال در پیمایش سوم (۱۳۹۴) مطرح نشده و در پیمایش چهارم در سال ۱۴۰۲ مطرح شده است: در این سال ۵۴/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند که مردم به میزان کم به هم اعتماد دارند. ۲۷/۱ درصد معتقدند مردم هیچ اعتمادی به هم ندارند. ۱۰/۶ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند مردم اعتماد متوسطی به هم دارند. ۶/۱ درصد معتقدند مردم اعتماد زیادی به هم دارند و ۲/۱ درصد معتقدند که مردم اعتماد خیلی زیادی به همدیگر دارند. اجرای این پیمایش‌ها، اقدام خوبی برای بررسی تغییر نگاه و رویکرد مردم به موضوعات سیاسی و اجتماعی است که تحلیل آنها دیدگاه خوبی برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های خرد و کلان در کشور خواهد بود.

در سال ۱۳۹۴ بیشترین اعتماد به نهادهای حکومتی از آن دولت (۳۸/۱ درصد زیاد و ۱۱/۸ درصد خیلی زیاد؛ در مجموع ۴۹/۹ درصد)، سپس شورای نگهبان (۳۹/۱ درصد زیاد و ۱۰ درصد خیلی زیاد؛ در مجموع ۴۹/۱ درصد)، پس از آن قوه قضائیه (۳۷/۹ درصد زیاد و ۱۰/۸ درصد خیلی زیاد؛ در مجموع ۴۸/۷ درصد) است. مجمع تشخیص مصلحت نظام با (۳۸/۹ درصد اعتماد زیاد و ۹/۶ درصد اعتماد زیاد و مجموع ۴۸/۵ درصد در جایگاه بعدی قرار دارد. مجلس با ۳۸/۳ درصد اعتماد زیاد و ۸/۶ درصد اعتماد زیاد و مجموع ۴۶/۹ درصد در جایگاه بعدی و شهرداری با ۳۰/۳ درصد اعتماد زیاد و ۶/۷ درصد اعتماد خیلی زیاد در رتبه آخر قرار دارد. کمترین اعتماد به نهادهای حکومتی نیز در این سال به شهرداری‌ها تعلق دارد. ۹/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان خیلی کم و ۱۸/۳ درصد از پاسخ‌دهندگان به میزان کم (مجموع ۲۸/۱ درصد) به شهرداری اعتماد دارند. پس از آن قوه قضائیه با ۶/۲ درصد اعتماد خیلی کم و ۱۳/۷ درصد اعتماد کم (مجموع ۱۹/۹ درصد) در جایگاه دوم کمترین اعتماد به نهادهای حکومتی قرار دارد. مجلس با ۶ درصد اعتماد خیلی کم و ۱۳/۶ درصد اعتماد کم (مجموع ۱۹/۶ درصد) در جایگاه سوم، شورای نگهبان با ۵/۷ درصد اعتماد خیلی کم و ۱۳/۳ درصد اعتماد کم (مجموع ۱۹ درصد) در رتبه چهارم، مجمع تشخیص مصلحت نظام با ۵/۶ درصد اعتماد خیلی کم و ۱۳/۲ درصد اعتماد کم (مجموع ۱۸/۸ درصد) در جایگاه پنجم و در نهایت دولت با ۵/۱ درصد اعتماد خیلی کم و ۱۳/۵ درصد اعتماد کم (مجموع ۱۸/۶ درصد) در جایگاه آخر کم‌اعتمادی به نهادهای حکومتی قرار دارند.

در سال ۱۴۰۲ اسامی نهادهای حکومتی مورد پرسش گسترش پیدا کرد، اما در بین نهادهای حکومتی که با دوره قبل از آن مشترک بودند، تغییرات بسیار قابل ملاحظه‌ای در میزان اعتماد مردم رخ داد. به‌گونه‌ای که در همه چهار گزینه مشترک (مجلس، قوه قضائیه، دولت و شهرداری) میزان اعتماد با افت شدیدی در بین مردم همراه شده است. بیشترین کاهش اعتماد مردم به نهادهای حکومتی از آن مجلس با یک کاهش ۲۵/۴ درصدی همراه است. در حالی که پاسخ‌دهندگان در سال ۱۳۹۴ به میزان ۴۶/۹ درصد اعتماد زیاد و خیلی زیاد به مجلس داشتند، این آمار در سال ۱۴۰۲ به ۲۱/۲ درصد رسید (۱۶/۶ درصد اعتماد زیاد و ۴/۶ درصد اعتماد خیلی زیاد). کاهش بعدی مربوط به دولت است؛ در حالی که پاسخ‌دهندگان در سال ۱۳۹۴ به میزان ۴۹/۹ درصد اعتماد خیلی زیاد و زیاد به حکومت داشتند، این آمار در سال ۱۴۰۲ به ۲۷ درصد (اختلاف ۲۲/۹ درصدی) رسید (۲۱/۷ درصد اعتماد زیاد و ۵/۲ درصد اعتماد خیلی زیاد). کاهش اعتماد مردم به قوه قضائیه نیز قابل توجه بوده است، در حالی که در سال ۱۳۹۴ ۴۸/۷ درصد از پاسخ‌دهندگان به این قوه اعتماد زیاد و خیلی زیاد داشتند، این آمار در سال ۱۴۰۲ به ۳۰/۴ درصد (کاهش ۱۸/۳ درصدی) رسید (۲۴/۹ درصد اعتماد زیاد و ۵/۵ درصد اعتماد خیلی زیاد). شهرداری که در جایگاه آخر اعتماد مردمی قرار داشت، در این پیمایش نیز با حفظ جایگاه، باز هم اعتماد خود را در بین مردم از دست داد و از ۳۷ درصد اعتماد زیاد و خیلی زیاد در پیمایش قبلی به ۲۱/۷ درصد اعتماد زیاد و خیلی زیاد در پیمایش ۱۴۰۲ (کاهش ۱۵/۳ درصدی) رسید (۱۳/۱ درصد اعتماد زیاد و ۳۶/۶ درصد اعتماد خیلی زیاد).

رکورد کاهش اعتماد به نهادهای حکومتی از آن مجلس

از سوی دیگر کم‌اعتمادی به این نهادهای حکومتی با رشد قابل توجهی روبه‌رو شده است. مجلس رکورد کم‌اعتمادی را با رشد ۴۳/۸ درصدی از آن خود کرده است و دولت با رشد ۲۸/۴ درصدی در جایگاه بعدی قرار گرفته است. بر این اساس پاسخ‌دهندگان در پیمایش سال ۱۴۰۲ به میزان ۶۳/۴ درصد اعتماد کم (۲۸/۶ درصد) و خیلی کم (۳۴/۸ درصد) به مجلس داشتند، حال آنکه مجموع این عدد در پیمایش سال ۱۳۹۴ معادل ۱۹/۶ درصد بوده است. میزان کم‌اعتمادی به دولت در پیمایش سال ۱۴۰۲ به میزان ۵۷ درصد اعتماد کم (۲۶/۳ درصد) و خیلی کم (۳۰/۷ درصد) رسید، در حالی که مجموع این عدد در پیمایش سال ۱۳۹۴ معادل ۱۸/۶ درصد بوده است. همچنین پاسخ‌دهندگان در پیمایش سال ۱۴۰۲ به میزان ۶۰/۱ درصد اعتماد کم (۲۸/۹ درصد) و خیلی کم (۳۱/۲ درصد) به شهرداری داشتند، حال آنکه مجموع این عدد در پیمایش سال ۱۳۹۴ معادل ۲۸/۱ درصد بوده و رشد ۳۲ درصدی

مقایسه میزان اعتماد به صداوسیما در ۳ پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان

تصمیم، قضاوت و عمل شما، مهم‌تر است؟ نکته قابل تأمل در این سوال جایگاه مهم خانواده در تصمیم‌گیری و قضاوت درباره مسائل مهم سیاسی و اجتماعی است. این سوال در پیمایش سال ۱۳۸۲ مطرح نشده است، اما در پیمایش سال ۱۳۹۴ و ۱۴۰۲ مطرح و شرکت‌کنندگان به آن پاسخ داده‌اند:

در سال ۱۳۹۴ بیشترین مرجعیت سیاسی در موضوعات مهم سیاسی و اجتماعی از آن خانواده با ۳۸/۲ درصد بوده است. پس از آن مسئولان کشور با ۱۴/۹ درصد در رتبه دوم و گزینه هیچ‌کدام با ۹/۴ درصد در رتبه سوم قرار داشتند. گروه‌های سیاسی با ۷/۳ درصد رتبه چهارم، اساتید دانشگاه با ۶/۷ درصد در رتبه پنجم، دوستان با ۵ درصد در رتبه ششم، بزرگان و ریش سفیدها با ۳/۷ درصد در رتبه هفتم، روزنامه‌نگاران با ۱/۴ درصد در رتبه هشتم، معلمان با ۱/۳ درصد در رتبه نهم، ورزشکاران و هنرمندان با ۰/۶ درصد مشترکاً در رتبه دهم مرجعیت سیاسی و اجتماعی قرار داشتند.

تنزل مرجعیت مسئولان و رشد مرجعیت اساتید دانشگاه

در سال ۱۴۰۲ مرجعیت سلبریتی‌ها نیز بررسی شد و البته ارقام در سال ۱۴۰۲ با تغییرات قابل ملاحظه‌ای همراه شد. خانواده همچنان جایگاه اول مرجعیت سیاسی را برای پاسخ‌دهندگان به این سوال داشت، چه‌بسا که اعتماد به مرجعیت سیاسی و اجتماعی خانواده رشد قابل ملاحظه ۲۰ درصدی نیز داشت و به ۵۸/۴ درصد رسید. رتبه دوم مرجعیت سیاسی برای مردم در این پیمایش به اساتید دانشگاه با ۱۱/۱ درصد فراوانی نسبی رسید که یک رشد تقریباً دوبرابری را در اعتماد مردم به اساتید دانشگاه نشان می‌دهد. احتمالاً می‌توان ریشه‌های اعتراضات دانشجویان و اساتید در جریان اعتراضات سال ۱۴۰۱ را در این رشد نسبی دید. گزینه هیچ‌کدام با ۸/۵ درصد در رتبه سوم قرار دارد. گزینه مسئولان کشور نیز با کاهش تقریباً دو برابری به رتبه چهارم رسیده‌اند (۷/۸ درصد). پس از آن بزرگان و ریش سفیدها با ۶/۶ درصد در جایگاه پنجم، دوستان با ۶/۴ درصد در جایگاه ششم، معلمان با ۴ درصد در جایگاه هفتم، گروه‌های سیاسی با ۲/۷ درصد در جایگاه هشتم، روزنامه‌نگاران با ۲/۴ درصد در جایگاه نهم، ورزشکاران با ۱/۹ درصد در جایگاه دهم، هنرمندان با ۱/۷ درصد در جایگاه یازدهم، و سلبریتی‌ها با ۰/۷ درصد در جایگاه دوازدهم قرار دارند. نکته قابل اهمیت دیگر در این آمار کاهش محسوس جایگاه گروه‌های سیاسی (۴/۶ درصد کاهش)، ارتقاء ۲/۷ درصدی مرجعیت معلمان، ارتقاء بیش از یک درصدی مرجعیت دوستان، ورزشکاران و هنرمندان و ارتقاء یک درصدی مرجعیت روزنامه‌نگاران است.

در بخش دیگری از این پژوهش اعتماد به سازمان‌ها و نهادهای حکومتی مورد بررسی قرار گرفت. این سوال نیز در پیمایش سال ۱۳۸۲ مطرح نشده بود. از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که «به هر کدام از سازمان‌ها و نهادهای حکومتی زیر چقدر اعتماد دارید؟» اسامی برخی از نهادها در این سوال تغییر کرد. مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه، دولت و شهرداری در هر دو دوره مشترک بود اما مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان در پیمایش سال ۱۳۹۴ ارزیابی و از پیمایش سال ۱۴۰۲ حذف و به‌جای آنها نیروی انتظامی، ارتش، سپاه، اساتید دانشگاه، روحانیون، کسبه و بازاریان، سیاستمداران، کلا، پزشکان و سلبریتی‌ها اضافه شدند.